

onbedorven volkskunst in Hongarije overgebleven. *Mezőkövesd, Kalotaszégh en Sarkös*. Het dorp *Sarkös* is het belangrijkste. *Sarkös* beteekent letterlijk: tusschen het slijk.

Het is een dorp, koen gebouwd tusschen drassige slikgronden. Hier is de aloude Hongaarsche volkskunst blijven bloeien, ongedeerd door den gier der steden-cultuur. Hier worden nog geboren de kunstenaars en kunstenaressen, die reeds als kinderen, uit het hoofd, siermotieven ontwerpen, zoo heerlijk van lijn en kleur, dat geen „geschoolde" er iets aan zou kunnen verbeteren.

Heel merkwaardig, maar veel kennis en voorstudie vereischend, is het ook, om in de handwerken den invloed van naburige volkeren op de Hongaarsche volkskunst en omgekeerd den Hongaarschen invloed op de kunst dier volkeren na te speuren.

Mevrouw Von Balassa toont mij de sporen van die wisselwerking in honderden stukken van haar verzameling. Ik zie het zelf alleen in handwerken, die Turkschen invloed toonen: het helle blauw, het felle rood en het zilijer.

De oud-Hongaarsche kleuren, hoe levendig ook, zijn nooit fel of schel. Hun gloed verwarmt, maar is nooit verblindend. Echt Hongaarsche motieven zijn de roos, de tulp, de korenbloem, het hart en de bloempot of vaas, waaruit bloemen spruiten. Onder de dieren is het hoofdmotief: de vogel.

H. S. S. K.

GENERAAL SMUTS.

Het was een paar dagen vóór den „eersten slag bij Atrecht."

Van dag tot dag, dat begrepen de troepen, kon het sein gegeven worden om uit de loopgraven te springen en over „Niemandslan" heen de in elkaar „getrommelde" stellingen der „Boches" binnen te dringen.

Toen kwam er, wat achter het front, hoog bezoek.

Dat gebeurt daar méér: Koning George is indertijd het Kanaal overgestoken en heeft zijn dappere troepen bezocht en toegesproken...

Thans gold het bezoek speciaal de „springbokken."

Zóó heeten aan 't front de Zuid-Afrikaansche hulptroepen.

En Jan Smuts, ná Botha de meest bekende minister van Zuid-Afrika, opperbevelhebber in den krijg tegen Duitschlands Oost-Afrikaansche kolonie, 't eenige stuksken koloniaal bezit, waar de Duitsche oorlogsvlag in 't dicht van 't oerbosch nog niet neergehaald is, — Jan Smuts kwam zijn landgenooten, die Engeland helpen de „vrijheid der natiën" te veroveren, een bezoek brengen aan het front.

Hij weet dus bij eigen ervaring, wat oorlogvoeren is, die Jan Smuts!

De veldtocht in Oost-Afrika, waar men behalve tegen de Duitschers, ook tegen leeuwen en olifanten, tegen giftig wild en kruipend gedierte, in een moordend klimaat, te strijden had, is geen kinderspel geweest.

Wel worden er in Pretoria en Bloemfontein reeds rare noten over gekraakt.

De verliezen moeten schrikbarend hoog zijn geweest en aan de voorbereiding van den veldtocht en de verzorging van het leger moet heel wat ontbroken hebben, maar toch kan, uit militair oogpunt gezien, generaal Smuts over de resultaten tevreden zijn.

Duitschlands zonen, die er zich nog in een der meest ontoegankelijke streken staande houden, zijn er in hun macht geknot, straks drie jaren lang aan eigen krachten overgelaten, daar de versperde Oceaan alle hulp uit het vaderland onmogelijk heeft gemaakt.

De hoofdstrijd is er volstreden, en Smuts kon wat er verder te doen viel veilig aan zijn onderbevelhebbers overlaten.

Hij ging naar Zuid-Afrika terug.

En vandaar met een der eerste mailstoomers naar Londen.

Dáár heeft de Engelsche regeering de vertegenwoordigers van al de zelfregeerende koloniën saamgeroepen, om te beraadslagen over de voortzetting van den oorlog, over de voorwaarden van den komenden vrede en over de samenklinking van alle gebied, waarboven de Union Jack waait, tot één groot wereldrijk, het Britsch Empire.

Eerst was 't het zeggen, dat minister-president Botha zelf zou gaan.

Maar bij nader inzien vond deze het toch beter in Zuid-Afrika te blijven.

Zoo ging dan „Jannie Smuts," als de Boeren zeggen.

Een merkwaardig man, die 47-jarige staatsman-regent-generaal!

Een man van groote bekwaamheid, hoe men ook over zijn karakter en zijn daden oordeelen moge.

De echte, nationalistische Boer, háát hem, maar vreest hem tegelijk.

„Jannie Smuts is veels te slim vir ons," zeggen zij.

Hij is hun een raadsel, zij begrijpen hem niet.

Maar bij intuïtie voelen zij, dat hij *in zijn soort* een groot man is, die groote plannen vormt en om ze uit te voeren groote middelen vindt; een, die een leidsman zou kunnen zijn voor zijn volk, *indien* hij zich niet tot de wegen van Rhodes had gewend, en het rechte pad, dat Oom Paul voor zijn volk eens baande, verlaten had.

Zij begrijpen het niet van dien eenvoudigen Boerenzoon uit Zwartland!

De ouderen herinneren zich, hoe hij in den grooten oorlog tegen Engeland, van 1899 tot 1902 hunner één was, met hen in het veld heeft gestaan en voor de vrijheid der Republieken gevochten heeft, zoo goed als president Steyn... als generaal De Wet... als Botha...

Hoe is hij dan nú zoo gánsch omgekeerd?

Hoe heeft hij zich met de Engelschen verbroederd; hoe gaat 't belang van het „Rijk" bij hem boven dat van Zuid-Afrika; hoe krenkt hij de boeren in hun dierbaarste rechten, de Engelsche taal kronend als koningin en het Afrikaansch doemend om te zitten als dienstmaagd aan haar voeten? Hoe is de godsdienstig opgevoede Boer de cynische minister geworden, die Joope Fourie fusilleeren liet, zorgende dat er geen gratie gevraagd worden kón, voor het uur der terechtstelling verstreken was?

Men staat voor zware raadsels in dit karakter.

Er is een poging gewaagd, om de psyche van dezen man te verklaren.

De uitkomst van den Boeren-oorlog zou zijn gemoed vergiftigd hebben; hem hebben ontnomen het geloof aan een Goddelijke gerechtigheid. Mars en Mammon samen regeeren immers de wereld! Het goud en 't kanon zijn de eenige werkelijke macht op aarde!

Dit is zeker, dat Jan Smuts de hechtste pijler is, waarop het Bothabewind in Zuid-Afrika rust. Als adjudant van den opperbevelhebber kwam hij uit den oorlog van 't jaar 1901; later werd hij zijn partijganger; als minister zijn ambtgenoot; ja, 't is de vraag of zijn eerzucht niet nog verder gaat; of hij rusten zal eer hij de ongekroonde koning van Zuid-Afrika geworden is.

Zoo treffend juist teekent een Afrikaansch blad hem, als het zegt:

„Thans hardloop hij kop aan kop met sij chef (Botha) en baing denk, dat hij al 'n neuslengte vooruit is."

Zijn verblijf in Engeland kan daartoe van groot nut zijn.

Hij is de man, die de verovering van Duitsch Zuidwest hielp voorbereiden; hij heeft den veldtocht in Oost-Afrika geleid.

Hij is „de" Zuid-Afrikaansche oorlogsheld voor den Brit en met een groot credit zal zijn naam straks in de oorlogs-annalen van oud-Engeland staan geboekt....

Maar *niet* in die van het worstelend Zuid-Afrika!

P. Br.